

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВПЛИВ ПІД ЧАС УЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 109 І 110 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

THE INFORMATIONAL INFLUENCE AT COMMISSION OF THE CRIMES PROVIDED BY ARTICLES 109 TA 110 CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Гайворонський О.Ю.,

аспірант СК-22

Національної академії Служби безпеки України

У статті розглянуто питання інформаційного впливу під час учинення злочинів, передбачених статтями 109 і 110 Кримінального кодексу України. Установлено механізм спричинення суспільно небезпечної шкоди об'єктам зазначених злочинів унаслідок інформаційного впливу. Визначено суб'єктний склад суспільних відносин, на яких може бути спрямовано інформаційний вплив під час учинення цих злочинів.

Ключові слова: предмет злочинного впливу, інформаційний вплив.

В статье рассмотрен вопрос информационного воздействия при совершении преступлений, предусмотренных статьями 109 и 110 Уголовного кодекса Украины. Установлен механизм причинения общественно опасного вреда объектам указанных преступлений вследствие информационного воздействия. Определен субъектный состав общественных отношений, на которых возможно направление информационного воздействия при совершении данных преступлений.

Ключевые слова: предмет преступного воздействия, информационное воздействие.

This article researches the issue of informational influence during commission of the crimes provided by articles 109 and 110 of the Criminal Code of Ukraine. The mechanism of infliction of harm to objects of specified crimes as a result of informational influence is established. The subject structure of public relations, on which the informational influence of specified crimes may be directed, is determined.

Key words: article of criminal impact, informational influence.

Актуальність теми. Посягання на основи національної безпеки України передусім впливають на захищеність життєво важливих інтересів об'єктів національної безпеки, визначених у ст. 3 Закону України «Про основи національної безпеки України» (далі – Закон), – людини та громадянина, суспільства й держави. Для правильного оцінювання суспільної небезпеки злочину проти основ національної безпеки України, з'ясування механізму заподіяння шкоди його об'єкта та кваліфікації вчиненого діяння велике значення має встановлення предмета злочинного впливу.

Виклад основного матеріалу. В.Я. Тацій під предметом злочинного впливу вбачає «той елемент суспільних відносин, які охороняються кримінальним законом, який піддається безпосередньому злочинному впливу і якому, отже, насамперед завдається шкода». «Тому таким предметом, – зазначає автор, – може бути суб'єкт, сам соціальний зв'язок, а також предмет суспільних відносин» [1, с. 58; 2, с. 41; 3, с. 104].

У теорії кримінального права виокремлено такий різновид впливу суб'єкта злочину, що призводить або може призвести до настання таких суспільно небезпечних наслідків для об'єкта кримінально-правової охорони, як вплив на психіку учасника суспільних відносин [4, с. 160, 178, 179].

Дослідження інформаційного впливу під час учинення злочинів, передбачених ст. ст. 109 і 110 Кримінального кодексу (далі – КК) України, обумовлює розгляд складів цих злочинів крізь призму впливу

особи на психіку учасників суспільних відносин, що забезпечують існування та належне функціонування об'єктів зазначених злочинів.

Злочинний вплив на суб'єкта суспільних відносин характеризується поєднанням біопсихологічної та полісоціальної складових людини. Кожна особа водночас може бути учасником суспільних відносин у різних сферах суспільного життя – від невід'ємних від неї (природні права – право на життя, свободу пересування) до специфічних (реалізація права обирати, бути обраним тощо).

«У людині, – зазначає М.Й. Коржанський, – потрібно розрізнити її соціальну та біологічну сторони. Біологічна сутність людини полягає в її фізіологічному стані, у стані і функціонуванні її тіла та окремих органів. У цьому і полягає предметна, природна сутність людини. Соціальна сутність людини – це її соціальна характеристика: освіта, види діяльності, місце проживання і роботи, сімейний стан, суспільна поведінка і т. ін. З цього погляду біологічне в людині – це предмет злочину; соціальне, її особистість – об'єкт. Вчинити шкоду особі можна тільки впливаючи на предмет – на тіло людини чи на її психіку» [5, с. 135].

З огляду на викладене зазначений вплив, залежно від способу, можна поділити на три групи:

а) фізичний, що полягає у впливі на тіло учасника суспільних відносин на його біологічну сутність. Фізичний вплив на тіло людини полягає в завданні болю, ушкодженнях окремих органів, порушенні їх функцій;

б) психічний, що полягає у впливі на психіку учасника суспільних відносин;

в) фізично-психічний (змішаний, комбінований), що полягає в одночасному впливі як на тіло, так і на психіку суб'єкта суспільних відносин для досягнення винним його мети.

Тому, на наше переконання, обґрунтованою видається позиція М.В. Турецького, який зазначав, що «дія або бездіяльність утворює об'єктивну сторону складу особливо небезпечного державного злочину й у разі, коли вона вчиняється особою в результаті застосування до неї фізичного або психічного примусу» [6, с. 25].

Характерна особливість злочинного впливу на суб'єкта відносин полягає як у прямому та безпосередньому психічному насильстві, що спрямоване на конкретну особу, так і прихованому, яке виражається в маніпулюванні свідомістю учасника суспільних відносин. Цей вплив може полягати в уведенні його в оману, у переконанні в будь-чому, у повідомленні фактів, що не відповідають дійсності. Такого роду вплив на суб'єкт відносин можна назвати інформаційним, оскільки він зазвичай полягає в повідомленні суб'єктові відносин різного роду відомостей.

Варто звернути увагу на те, що, відповідно до ст. 7 Закону, на сучасному етапі основною реальною й потенційною загрозою національній безпеці України та стабільності в суспільстві є, зокрема, намагання маніпулювати суспільною свідомістю [7].

Маніпуляція – спосіб панування шляхом духовного впливу на людей через програмування їхньої поведінки. Цей вплив спрямований на психічні структури людини, здійснюється приховано, має своїм завданням зміну думок, спонукає і цілей людей у потрібному володільцям засобів маніпуляції напрямі [8, с. 12].

Зазначений спосіб панування здійснюється шляхом психічного впливу на свідомість людини завдяки застосуванню таких основних прийомів, як мова викладення відомостей, емоційність, сенсаційність, терміновість, повторювання або дроблення інформації, вилучення інформації з контексту, тоталітаризм джерела повідомлення, тоталітаризм рішення, змішування інформації та думки, використання авторитету, активізація стереотипів, некогерентність висловлювань. Такий вплив може бути здійснений через усі засоби масової інформації, мережу Інтернет, навчальні заклади тощо [8, с. 434–437].

Про актуальність інформаційно-психологічного впливу йдеться й у п. 4.11 Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, відповідно до якої пріоритетами забезпечення інформаційної безпеки є, зокрема, забезпечення наступальності заходів політики інформаційної безпеки на основі асиметричних дій проти всіх форм і виявів інформаційної агресії; створення інтегрованої системи оцінювання інформаційних загроз та оперативного реагування на них; протидія інформаційним операціям проти України, маніпуляціям суспільною свідомістю й поширенню спотвореної інформації, захист націо-

нальних цінностей і зміцнення єдності українського суспільства; розробка та реалізація скоординованої інформаційної політики органів державної влади; виявлення суб'єктів українського інформаційного простору, що створені й/або використовуються для ведення інформаційної війни проти України, унеможливлення їхньої підривної діяльності; створення й розвиток інститутів, що відповідають за інформаційно-психологічну безпеку [9].

Застосовуючи психічне насильство або маніпуляцію, винний досягає або намагається досягти певної поведінки, що вчиняється в його інтересах учасником (учасниками) суспільних відносин, або суб'єкт (суб'єкти) також в інтересах винного утримується від небажаних для винного дій. У результаті злочинного впливу на психіку суб'єкта відносин суспільно небезпечна шкода об'єктові злочину завдається шляхом зміни подальшої його поведінки – учасник відносин діє або утримується від певних дій усупереч власним, суспільним або державним інтересам.

Пропонуємо розглянути диспозиції ст. ст. 109 і 110 КК України на предмет можливості їх учинення шляхом інформаційного впливу.

Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади (ст. 109 КК України)

Результати аналізу суспільних відносин, що забезпечують належне функціонування конституційного ладу та державної влади, свідчать про те, що суб'єктами в них є народ України, який представлений особами, які мають право обирати й бути обраними в Україні – виборцями, і держава.

Характеризуючи об'єктивну сторону цього злочину, В.С. Картавцев і О.Ф. Бантишев зазначають, що «дії, вчинені з метою насильницької зміни конституційного ладу, – це спроба позбавлення владних повноважень органів державної влади, а також органів місцевого самоврядування шляхом їх протиправного, у тому числі збройного, відсторонення від виконання законних повноважень або за допомогою погрози застосування насильства» [10, с. 264].

Коментуючи ст. 109 КК України, В.Я. Тацій зазначає, що загальною ознакою всіх цих дій є спрямованість їх саме на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, тобто із застосуванням фізичного чи психічного насильства до представників державної влади, осіб, котрі виконують функцію охорони конституційного ладу й державної влади, до інших осіб, які перешкоджають здійсненню цих дій [11, с. 317; 12, с. 25].

Зазначені позиції, на нашу думку, дещо звужують коло суб'єктів конституційного ладу та державної влади, які можуть виступати предметом злочинного впливу під час учинення злочину, передбаченого ст. 109 КК України, з наступних підстав.

По-перше, ставлячи під охорону кримінального закону конституційний лад і державну владу, законодавець узагалі заборонив учиняти будь-які дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади, а не лише утриматися від посягання на їхніх суб'єктів.

По-друге, формулювання диспозицій ч. ч. 1–3 ст. 109 КК України прямо не окреслює коло суб'єктів конституційного ладу та державної влади, на яких може бути спрямований злочинний вплив.

По-третє, учинення цього злочину в таких формах, як «змова про вчинення дій, спрямованих на насильницьку зміну конституційного ладу», «змова про вчинення дій, спрямованих на повалення конституційного ладу», «змова про вчинення дій, спрямованих на захоплення державної влади», «публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу», «публічні заклики до насильницького повалення конституційного ладу», «публічні заклики до захоплення державної влади», «розповсюдження матеріалів із закликами до насильницької зміни конституційного ладу», «розповсюдження матеріалів із закликами до насильницького повалення конституційного ладу» та «розповсюдження матеріалів із закликами до захоплення державної влади», з об'єктивної сторони не виражаються в застосуванні фізичного або психічного насильства до представників державної влади, осіб, котрі виконують функцію їх охорони, або осіб, які перешкоджають учиненню таких дій.

По-четверте, як уже було зазначено вище, суспільно небезпечна шкода об'єктові злочину може бути завдана й іншими способами впливу на суб'єктів суспільних відносин, зокрема на їхню психіку (психічне насильство або маніпуляція).

Так, у результаті злочинного впливу винного на психіку виборців або осіб, які отримають право обирати й бути обраними в майбутньому, шляхом маніпуляції їхньою свідомістю конституційний лад в Україні може бути визначений (змінений) без певних засад життєдіяльності суспільства, держави й людини в Україні або взагалі повалений, а державна влада в Україні може здійснюватись чи бути переданою до рук (захоплена) певних осіб в обхід справжньої волі Українського народу.

Уважаємо доречним також зазначити, що законодавець у ст. 18 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» передбачив, що в разі введення надзвичайного стану з підстав спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства, додатково можуть бути вжиті такі заходи:

- заборона виготовлення та розповсюдження інформаційних матеріалів, що можуть дестабілізувати обстановку;
- регулювання роботи цивільних теле- й радіоцентрів, заборона роботи аматорських радіопередавальних засобів і радіовипромінювальних пристроїв особистого й колективного користування;
- особливі правила користування зв'язком і передавання інформації через комп'ютерні мережі;
- порушення в порядку, визначеному Конституцією й законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських організацій в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей [13].

Законодавче закріплення зазначених адміністративних заходів в інформаційній сфері свідчить про можливість здійснення посягання на державну владу й конституційний лад України шляхом впливу на психіку фізичних осіб.

Отже, учинення злочину, передбаченого ст. 109 КК України, може характеризуватися, зокрема, здійсненням, з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, незаконного інформаційного психічного впливу (маніпуляції свідомістю) як на представників державної влади, осіб, котрі виконують функцію охорони конституційного ладу й державної влади, так і виборців в Україні або на осіб, які отримають право обирати й бути обраними в майбутньому.

Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК України)

Результати аналізу положень ст. ст. 17, 65, 73 й 157 Конституції України, ст. 9 Закону, а також ст. 2 Закону України «Про державний кордон України» вказують на те, що суб'єктами суспільних відносин, що забезпечують існування територіальної цілісності й недоторканності України, є громадяни України; Український народ, що представлений особами, які мають право обирати й бути обраними в Україні, – виборцями; держава в особі її органів, посадових і службових осіб, які здійснюють захист територіальної цілісності й недоторканності України.

Характеризуючи об'єктивну сторону цього злочину, В.С. Картавцев і О.Ф. Бантишев справедливо зазначають, що дії, учинені з метою зміни меж території або з метою зміни державного кордону України, – це будь-які дії, спрямовані на зміну меж території України всупереч положенням ст. 73 та п. 2 ст. 85 Конституції України. Згідно зі ст. 73 Конституції України, питання про зміну території України вирішуються виключно всеукраїнським референдумом, а, відповідно до п. 2 ст. 85 Конституції України, призначення всеукраїнського референдуму з цих питань належить до повноважень Верховної Ради України [10, с. 268].

Висловлюючи свою думку щодо об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 110 КК України, В.Я. Тацій зазначає, що зміст цих форм діяння аналогічний формам діяння, передбаченим у ст. 109 КК України. Відмінність виявляється лише в тому, що в ст. 110 КК України закон не передбачає як обов'язкову ознаку насильницьку зміну меж території або державного кордону України [14 с. 10].

Така позиція, на наше переконання, не є безспірною, адже з огляду на диспозиції частин зазначеної статті законодавець не обмежив посягання на територіальну цілісність і недоторканність саме насильницьким способом, тому такі дії можуть виявлятися й у насильницьких діях – напад на прикордонні застави, збройному вторгненні на територію України та інших діях, що мають своєю метою не лише зменшити територію України шляхом відокремлення її певної частини або змінити в інтересах іншої держави, а й збільшення її розміру шляхом приєднання до неї суміжної території. Тому умисні дії, учинені з

метою зміни меж території або державного кордону на порушення порядку, встановленого Конституцією України, можуть виражатися у фізичному впливі на суб'єктів (учасників) суспільних відносин – громадян України та службових і посадових осіб державних органів, які забезпечують захист територіальної цілісності й недоторканності України. Крім того, це також означає недоцільність обмежувального тлумачення зазначеної норми, що може призвести до неналежного здійснення правового забезпечення захисту територіальної цілісності й недоторканності України законом про кримінальну відповідальність.

Результати аналізу диспозицій ст. 110 КК України вказують на те, що з об'єктивної сторони цей злочин може виявлятися не лише у фізичному впливі на суб'єктів суспільних відносин, що забезпечують існування територіальної цілісності й недоторканності України, а й у інформаційному впливі. Так, зазначені структурні елементи наведеної норми закону про кримінальну відповідальність передбачають кримінально-правову заборону посягань на територіальну цілісність і недоторканність України у формі публічних закликів або розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення умисних дій, спрямованих на зміну меж території або державного кордону, порушення порядку, встановленого Конституцією України.

Публічні заклики до вчинення зазначених у ст. 110 КК України дій – це активний вплив (усно чи письмово, з використанням магнітофона, радіо, телебачення, інших технічних засобів тощо) на невизначену кількість людей (слухачів, читачів, глядачів) або членів певної партії, організації чи інше угруповання, пов'язаний зі схиланням (спонукуванням) їх до вчинення дій, спрямованих на протиправну зміну меж території або державного кордону України, порушення порядку, встановленого Конституцією України. Це вплив на свідомість і волю інших людей з метою їх схилення до бажаної для винного поведінки, активне нав'язування своїх ідей іншим особам, де обов'язково вказується, як варто поводитись, що робити, щоб досягти конкретного результату, на який націлена особа, котра висловлює публічно такі заклики, – на зміну меж території України або зміну її державного кордону [10, с. 268].

Публічні заклики до вчинення визначених у ст. 110 КК України дій, вказують О.Ф. Бантишев і О.В. Шамара, – це спроба особи активно впливати на свідомість і волю інших людей з метою їх схилення до бажаної для винного поведінки [15, с. 83].

Розповсюдження матеріалів, вважають В.С. Картавцев, О.Ф. Бантишев і О.В. Шамара, полягає в доведенні їхнього змісту – заклику до вчинення дій, спрямованих на зміну меж території або державного кордону, порушення порядку, встановленого Конституцією України, на будь-якому носії інформації до відома невизначеної або певної групи людей [10, с. 269; 15, с. 84].

Висловлюючи свої думки щодо такої кваліфікуючої ознаки цього злочину, як розпалювання національної чи релігійної ворожнечі, зазначені науковці також звертають увагу, що під ним (розпалюванням національної чи релігійної ворожнечі) потрібно розуміти явно виражене (усно, письмово, за допомогою технічних засобів) неприязне (вороже) ставлення до тієї або іншої нації, до тієї або іншої релігії з метою викликати серед людей національну або релігійну ворожнечу, викликати в багатьох осіб почуття ворожості до способу життя, побуту, культури, звичаїв тієї або іншої національності або до представників тієї або іншої релігії [10, с. 269–270; 15, с. 86].

Висновки. Отже, як результати правового аналізу диспозицій усіх частин ст. 110 КК України, так і погляди вказаних учених вказують на те, що спричинення суспільно небезпечної шкоди територіальній цілісності й недоторканності України або постання їх у небезпеку такого заподіяння можуть відбуватися, серед іншого, шляхом незаконного інформаційного впливу (маніпуляції свідомістю) як на представників державної влади (осіб, котрі виконують функцію охорони територіальної цілісності й недоторканності України), так і виборців та осіб, які отримують право обирати й бути обраними в майбутньому, у частині визначення питань про зміну території України, відповідно до ст. 73 Основного Закону нашої держави.

Варто також зазначити, що спрямування незаконного інформаційного впливу на суб'єктний склад суспільних відносин підтверджено й судовою практикою [16; 17].

Відтак дослідження інформаційного впливу під час учинення злочинів, передбачених ст. ст. 109 і 110 КК України, дало змогу визначити соціальну сутність цих злочинів і з'ясувати механізм спричинення суспільно небезпечної шкоди їхнім об'єктам, що може полягати, серед іншого, в інформаційному впливі як на осіб, котрі виконують функцію охорони конституційного ладу, державної влади, територіальної цілісності і недоторканності України, так і виборців, а також осіб, які отримують право обирати й бути обраними в майбутньому

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Тацій В.Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / В.Я. Тацій. – Х. : Выща шк. ; Изд-во при ХГУ, 1988. – 198 с.
2. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : [навчальний посібник] / В.Я. Тацій. – Х. : УкрЮА, 1994. – 76 с.
3. Кримінальне право України: Загальна частина : [підручник] / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І.Тютюгін та ін.] ; за ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-е вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 454 с.
4. Энциклопедия уголовного права. – СПб. : Издание профессора Малинина, 2005. – Т. 4 : Состав преступления. – 2005. – 798 с.
5. Коржанський М.Й. Уголовне право України. Частина Загальна : [курс лекцій] / М.Й. Коржанський. – К. : Наукова думка та Українська видавнича група, 1996. – 336 с.
6. Турецкий М.В. Особо опасные государственные преступления / М.В. Турецкий. – М., 1965. – 88 с.

7. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
8. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием / С.Г. Кара-Мурза. – К. : Оріяни, 2000. – 448 с.
9. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. № 287/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : у 2 т. / за заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, С.В. Фесенка. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К. : Алерта ; КНТ ; Центр учбової літератури, 2009. – Т. 1. – 2009. – 964 с.
11. Кримінальний кодекс України : [науково-практичний коментар] / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.] ; за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2007. – 1184 с.
12. Кримінальне право України: Особлива частина : [підручник] / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.] ; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-тє вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 608 с.
13. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-тє вид., допов. – Х. : Право, 2013. – Т. 2 : Особлива частина / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.]. – 2013. – 1040 с.
14. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 бер. 2000 р. № 1550-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.
15. Бантишев О.Ф. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації) : [монографія] / О.Ф. Бантишев, О.В. Шамара. – 3-є вид., перероб. та доп. – Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2014. – 198 с.
16. Вирок Шевченківського районного суду міста Києва від 02.07.2014 р. у справі № 761/18057/14-к // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/39560563>.
17. Вирок Кіровського районного суду міста Кіровограда від 22.07.2014 р. у справі № 404/6035/14-к // Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/39856160>.

УДК 343.9(477)

КОРУПЦІЯ СЕРЕД СПІВРОБІТНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

CORRUPTION AMONG EMPLOYEES OF STATE FISCAL UKRAINE

Головійчук Л.Т.,

*кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Університету митної справи та фінансів*

У статті розглядаються проблемні питання корупції серед співробітників Державної фіскальної служби України, а саме, працівниками митних органів. Грунтуючись на результатах аналізу нормативних правових актів, юридичної літератури автор зазначає, що в Україні здійснюється значна кількість корупційних діянь. Одним із проявів корупції є зловживання владою або службовим становищем, вчинені працівниками органів державної влади, в т. ч. і працівниками правоохоронних органів та митними органами ДФСУ.

Ключові слова: корупція, зловживання владою або службовим становищем, Державна фіскальна служба України, працівники митних органів, службова діяльність.

В статье рассматриваются проблемные вопросы коррупции среди сотрудников Государственной фискальной службы Украины (ГФСУ), а именно, работниками таможенных органов. Основываясь на результатах анализа нормативных правовых актов, юридической литературы, автор отмечает, что в Украине совершается значительное количество коррупционных деяний. Одним из проявлений коррупции является злоупотребление властью или служебным положением, совершенные работниками органов государственной власти, в т. ч. и работниками правоохранительных органов и таможенными органами ГФСУ.

Ключевые слова: коррупция, злоупотребление властью и служебными полномочиями, Государственная фискальная служба Украины, работники таможенных органов, служебная деятельность.

In this article problematic issues of corruption among employees of State Fiscal Service of Ukraine, namely customs officials. Based on an analysis of regulatory legal acts of legal literature author notes that Ukraine made a significant number of corruption. One of corruption is abuse of power or position, committed by public authorities, incl police and customs authorities DFSU.

Key words: corruption, misfeasance or by official position, Government fiscal service of Ukraine, workers of custom authorities, service activity.

Актуальність теми. Аналіз практики дотримання законів у правоохоронній діяльності митних органів України показує, що виконання правових норм при здійсненні функціональних обов'язків посадо-

вими особами митних органів належним чином не забезпечене. Цьому сприяє існування корупції, хабарництва, зловживання владою або службовим становищем серед співробітників Державної фіскальної